

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАРОДОЗНАВСТВО ТА МУЗИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР УКРАЇНИ
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта (014.13 Музичне мистецтво)

освітня програма Середня освіта: музичне мистецтво

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

_____
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою МУЗИЧНОГО ТА
ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ

протокол № 5 від 16.12.2019р.

Завідувач кафедри *Ж.Є.* Ж.Є. Сироткина
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова Ради якості з вищої освіти педагогічного факультету

_____
(підпис, ініціали, прізвище)

Ю.І. Ю.І. Сич

Розробник програми:

Бухнієва Олена Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ

Рецензенти програми:

Сорока Ольга Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів:4	Лекції:	
	24	6
Загальна кількість годин:120	Практичні заняття:	
	24	6
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:2-4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр:3-8	Семінарські заняття:	
	-	-
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне:3	-	-
- самостійна робота: 5	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання:українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни.

Кожен етнос, як природно-культурний феномен становить собою унікальну цінність, яка може бути вивчена і досліджена як у природно-біологічному, так і в історико-культурному аспектах. Однак, феномен етносу через різні історичні та політичні умови в Україні досі залишається маловивченим. Народознавство і музичний фольклор України – це інтегративний курс, що складається з багатогалузевих знань про Україну. Як навчальна дисципліна він комплексно вивчає історію, мову, мистецтво, культуру, етнографію, релігію, філософію, фольклор українського народу в його зв'язках з іншими народами з давніх часів до сьогодення. Отже, народознавство це філософсько-теоретична гуманітарна наука про походження, розвиток та сучасне життя українського етносу, закономірності його історичного та культурно-мистецького розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліни та галузі, на яких ґрунтується вивчення предмету народознавство і фольклор України: етнофілософія, вітчизняна історія, етнокulturологія, етнорелігієзнавство, етнографія, етнологія України, етнопсихологія, етномузикознавство, етнохореографія, літературознавство, міфологія, історія мистецтв, природознавство та ін.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни Народознавство та музичний фольклор України є:

- вивчення філософсько-теоретичних засад науки про етнос України як самобутній етнокulturний та історико-політичний феномен;
- осмислення сутності та тенденцій сучасної науки про український етнос;
- синтез і систематизація знань з дотичних до народознавства наук: філософії, історії, теорії етносу, естетики, історії культури, фольклористики, етнографії та ін.;
- перегляд деяких стереотипних положень про народознавство і музичний фольклор України через призму сучасних наукових знань.

Основними завданнями вивчення дисципліни Народознавство та музичний фольклор України є:

- вивчення взаємодії народів та національних меншин у контексті загальної етнічної мозаїки України;
- вивчення основ музичної фольклористики і фольклорних зразків народного мистецтва України;

- осмислення прогностичних моделей буття України в умовах суперечливих процесів глобалізації та етнічного ренесансу.

Передумови для вивчення дисципліни – наявність компетенцій з дисциплін: «Історія зарубіжної та української музики», «Теорія музики та сольфеджіо», «Основний музичний інструмент», «Постановка голосу», «Художня культура», «Аналіз музичних творів», «Історія музичного мистецтва Подунав'я».

Міждисциплінарні зв'язки: «Історія України», «Історія Бессарабії», «Історія української та зарубіжної музики».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання:

- знання про життєвий та творчий шлях вітчизняних композиторів даного регіону Подунав'я, напрямки і стилі музичної культури в різні історичні періоди розвитку суспільства;
- виявляти зв'язок фольклорної музики з іншими видами мистецтва, літературою, суспільно історичними подіями, національними традиціями, побутом народу;
- у процесі розкриття характерних рис фольклорної музичної творчості формувати у студентів навички культури мови, вміння слухати і аналізувати музику, сприймати як окремі її елементи, так і художній твір в цілому;
- виробити творчі професійні навички, такі як складання питань з окремої теми, лекцій бесід для учнів школи, виконання окремих музичних фольклорних творів або їх фрагментів;
- виховання інтересу до вітчизняної музичної фольклорної творчості та прагнення глибше її пізнати;
- періодизація історії музичного фольклорного мистецтва України, етапи його розвитку;
- соціально-історичний та культурний контекст музичного явища, яке вивчається;
- головні музичні стилі як окремих регіонів, так й творчих індивідуальностей;
- життєвий та творчий шлях знакових українських композиторів, їхні твори, та місце, яке вони займають в історії українського музичного мистецтва.

2. Уміння:

- характеризувати головні тенденції розвитку музичного фольклорного мистецтва України у соціально-історичному та культурному контекстах;
- розкрити зміст змін, які відбувалися з музичним фольклорним мистецтвом на різних етапах його розвитку;
- слухати українську фольклорну музику, образно висловлюватись щодо характеру, ідейного значення музичних творів, їх цінності;
- сформувати вміння самостійного оцінювання спеціальної музичної літератури;
- робити аналіз засобів музичної виразності, визначати стиль та жанр творів, їх художню цінність.

3. Комунікація. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність працювати в команді. Навички міжособистісної взаємодії. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

4. Автономність та відповідальність. Здатність відповідально вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність до автономного пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел:

- вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції;
- аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів;
- створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
Змістовий модуль I. Народознавство України та музичний фольклор України													
1.	Тема 1. Предмет і завдання курсу “Народознавство і музичний фольклор України”	8	4	4	-	-	11	2	2	-	-	-	17
2.	Тема 2. Антропогенез, етногенез і культурогенез. Етногенетичні процеси на теренах України	8	4	4	-	-	11	2	2	-	-	-	17
3.	Тема 3. Генеза духовної культури українського народу та нацменшин	8	4	4	-	-	11	2	2	-	-	-	17
4.	Тема 4. Астрономічні знання та роль календаря в етнічному бутті народу	8	4	4	-	-	11	2	-	2	-	-	17
5.	Тема 5. Музичний фольклор України. Усна народна творчість: прозова і поетична	8	4	4	-	-	12	2	-	2	-	-	18
6.	Тема 6. Музично-танцювальна фольклористика України	8	4	4	-	-	12	2	-	2	-	-	18
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	4
Разом:		48	24	24	-	-	72	12	6	6	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Предмет і завдання курсу “Народознавство і музичний фольклор України”
Україна як цілість в її історичному, етнологічному, культурологічному та діяхронічному аспектах. Знання про Україну як самобутній етнокультурний феномен. Наукові погляди на проблему етносу та нації. Підпорядкування радянською наукою націології своїй ідеологічній доктрині. Сучасний погляд на Україну під кутом зору українського державотворення.

Тема 2. Етногенетичні процеси на теренах України: антропогенез, етногенез і культурогенез. Етногенетичні процеси на теренах України

Антропогенез як початок етногенезу і культурогенезу. Різні наукові версії походження людини: моногенізм та полігенізм. Етногенез як сукупність історичних явищ і процесів, пов'язаних із формуванням людських спільнот. Етнокультурна ситуація часів неоліту на території України. Поняття етнокультурогенезу. Періодизація етнокультурних процесів на теренах України (М.Чмихов, М.Брайчевський).

Тема 3. Генеза духовної культури українського народу та нацменшин

Міфологічне мислення та його роль у пізнанні світу. Пізній палеоліт на території України – культ Богині-Матері, спільність культури на всьому просторі Євразії. Культ вогню та його первісне поєднання з матриархальними кльцями (жінка – хранителька домашнього

вогнища). Найдавніший орнамент “безкінечник” – тяглість традиції: грецький меандр і українська “хвиля” на писанках.

Тема 4. Астрономічні знання та роль календаря в етнічному бутті народу

Етнічний календар як природний регулятор господарського та духовного життя етносу. Найдавніші уявлення українців про Всесвіт та календар. Містерія сотворення Всесвіту в колядницьких обрядах українців. Яйце-райце як космогонічний символ і обрядові святощі (писанка). Сучасні наукові дослідження давньоруського календаря (М. Чмихов, І.Климишин, Г.Лозко).

Тема 5. Музичний фольклор України. Усна народна творчість: прозова і поетична

Фольклористика як галузь народознавчої науки. Історія фольклористичних та етнографічних досліджень в Україні. Періодизація фольклору. Напрями та школи фольклористики. Найдавніші збірники українського фольклору. Фольклористи від Калиновського до Бориса Грінченка. Магія як найдавніший пласт народної творчості та її форми. Календарнообрядова творчість. Ритуально-міфологічна основа осінньо-зимового циклу, її види і жанри. Ритуально-міфологічна основа весняно-літнього циклу, її види і жанри

Тема 6. Музично-танцювальна фольклористика України

Найдавніші археологічні знахідки музичної культури населення України. Музично-танцювальна культура і звичаї в літописних та історичних джерелах України-Русі. Найдавніші зразки музичних інструментів і нотних записів. Збірники музичного і танцювального фольклору. Українська музична фольклористика і фольклор: минуле і сучасність. Інструментальна музика українців. Танцювальні традиції українського народу: минуле і сучасність.

5.2 Тематика практичних занять

Тема 1. Формування українського етносу.

Тема 2. Духовна культура українців.

Тема 3. Фольклор України: усний, пісенний, танцювальний.

Тема 4. Родинна обрядовість українців.

Тема 5. Матеріальна культура українців.

Тема 6. Етномузикознавство.

Тема 7. Музично-танцювальна фольклористика України.

Тема 8. Вплив українського фольклору на сучасні релігійні і світські стилі.

Тема 9. Сучасні проблеми відродження української фольклористики.

Тема 10. Танцювальні традиції українського народу: минуле і сучасність.

Тема 11. Сучасні дослідники українського музично інструментального фольклору.

Тема 12. Троїста музика і історія української національної інструменталістики.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	32	8	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	4	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - пошук додаткового навчального матеріалу; - підготовка реферату та презентації; - опрацювання тем для самостійного вивчення.	20 16 -	20 16 60	Конспект додаткового навчального матеріалу Реферат, презентація конспект
	Разом	72	108	

Тематика індивідуальних завдань

Перелік тем для пошуку додаткового навчального матеріалу:

1. Українська народна поетична творчість.

2. Антропогенез, етногенез і культурогенез. Етногенетичні процеси на теренах України
3. Генеза духовної культури українського народу та нацменшин
4. Астрономічні знання та роль календаря в етнічному бутті народу
5. Усна народна творчість: прозова і поетична
6. Музично-танцювальна фольклористика України
7. Українська народна музична творчість
8. Історія української доживотної
9. Українська усна народна творчість
10. Українське народознавство
11. Система жанрів українського фольклору.
12. Культура і побут населення України
13. Етнічність та етнічна історія України:
14. Українська етнографія
15. Український фольклор

Тематика рефератів та презентацій:

1. Найдавніші археологічні знахідки музичної культури населення України.
2. Музично-танцювальна культура і звичаї в літописних та історичних джерелах України-Русі.
3. Найдавніші зразки музичних інструментів і нотних записів.
4. Збірники музичного і танцювального фольклору.
5. Українська музична фольклористика і фольклор: минуле і сучасність.
6. Інструментальна музика українців. Танцювальні традиції українського народу: минуле і сучасність.
7. Фольклористика як галузь народознавчої науки.
8. Історія фольклористичних та етнографічних досліджень в Україні. Періодизація фольклору.
9. Напрями та школи фольклористики. Найдавніші збірники українського фольклору.
10. Фольклористи від Калиновського до Бориса Грінченка.
11. Магія як найдавніший пласт народної творчості та її форми.
12. Календарнообрядова творчість.
13. Ритуально-міфологічна основа осінньо-зимового циклу, її види і жанри.
14. Ритуально-міфологічна основа літньо-весняного циклу, її види і жанри.

Теми для самостійного вивчення:

1. Виникнення і розвиток весняно-літніх українських календарно-обрядових пісень.
2. Різновиди весняно-обрядових творів.
3. Основна ознака веснянок – закличність.
4. Різновиди весняно-літніх обрядових пісень.
5. Тематика, характеристика музичної мови весняно-літніх пісень.
6. Приклади відомих веснянок та весняних хороводів, русальних, купальських та петрівчаних пісень.
7. Характерні мотиви, для купальсько-петрівчаних пісень.
8. Характеристика купальських пісень та народного повір'я про священну силу вогню.
9. Приклади використання весняно-літніх календарно-обрядових пісень у класичній музиці та літературі.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні завдання.*
- 6.2. *Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.*
- 6.3. *Форми підсумкового контролю: залік.*

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- індивідуальне або групове опитування;
- індивідуальна або групова презентація;

- написання реферату;
- модульна контрольна робота.

Модульна контрольна робота проводиться у формі письмових відповідей на 2 питання теоретичного спрямування.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Музично-танцювальна фольклористика України
2. Традиційні календарно-обрядові цикли

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії підсумкового оцінювання знань студентів

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

1.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Конспект додаткового навчального матеріалу	5
Реферат	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання роботи з додатковим навчальним матеріалом є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу. Оцінювання реферату здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання презентації є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Питання теоретичного спрямування	15 балів
Питання практичного спрямування	15 балів
Усього	30 балів

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Музичний інструмент: фортепіано; комп'ютер, проектор.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела:

1. Андрос Н. Українська хорова література (радянський період) [Текст]: навч. посіб. [У двох т.] - Т. 1. /Н. Андрос, В. Дженков, Н. Семененко. – К.: Музична Україна, 1985. – 99 с.
2. Архимович Л. Нариси з історії української музики: В 2-х т. [Текст]: дослідження /Л. Архимович, Т. Каришева, Т. Шеффер, О. Шреєр-Ткаченко. - К.: Музична Україна, 1964.
3. Архимович Л. Українська класична опера [Текст]: монографія /Л. Архимович. - К.: Держ. Вид-во образотворчого мистецтва та музичної літератури, 1957. – 310 с.
4. Архимович Л. Шлях розвитку української радянської опери [Текст]: монографія /Л. Архимович. - К.: Музична Україна, 1970. – 420 с.
5. Бас Л. Розповіді про композиторів [Текст]: навчальний посібник /Бас Л. - К.: Музична Україна, 1977 – 120 с.

6. Герасимова-Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII-XVIII ст. [Текст]: Монографія / Н. Герасимова-Персидська. – К.: Музична Україна, 1978. – 180 с.
7. Грінченко М. Історія української музики [Текст]: монографія /М. Грінченко /Під ред. І. Соневицького. – [2-е вид.] – Нью-Йорк: Український музичний інститут, 1961. – 192 с.
8. Довженко В. Нариси з історії української радянської музики: в 2 ч. [Текст]: дослідження / В. Довженко. – Ч. 1. – К.: Держ. вид-во образотворчого мистецтва і муз. літератури УРСР, 1957. – 237 с.
9. Довженко В. Нариси з історії української радянської музики: в 2 ч. [Текст]: дослідження /В. Довженко. – Ч. 2. – К.: Музична Україна, 1967. – 319 с.
10. История музыки народов СССР: В 5 т. [Текст]: енциклопедичний довідник /Отв. ред. Ю. Келдыш. — М.: Сов. композитор, 1970 - 1974.
11. История украинской музыки [Текст]: Учеб. пособие для студентов муз. вузов СССР /Сост. и ред. А.Я. Шреер-Ткаченко. — М.: Музыка, 1981. -356 с.
12. Іваницький А. Українська музична фольклористика [Текст]: Навчальний посібник /А. Іваницький. – К.: Заповіт, 1997. – 319 с.
13. Історія української дожовтневої музики [Текст]: навч. посіб. [для муз. вузів та ін-тів к-ри /Заг. ред. та упор. О. Шреер-Ткаченко]. – К.: Музична Україна, 1969. – 558 с.
14. Історія української культури [Текст]: навчальний посібник /За загал. ред. І. Крип'якевича. — 4-те вид., стереотип. - К.: Либідь, 2002. — 656 с.
15. Історія української музики: в 6 т. [Текст]: дослідження /АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнографії ім. М.Т. Рильського. – Т. 1.: Від найдавніших часів до середини XIX ст. /Відповідний ред. М. Гордійчук. – К.: Наукова думка, 1989. – 448 с.
16. Історія української музики: в 6 т. [Текст]: дослідження /АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнографії ім. М.Т. Рильського. - Т. 2.: Друга половина XIX ст. /Ред. колегія Т. Булат та ін.]. – К.: Наукова думка, 1989. – 464 с.
17. Історія української музики: в 6 т. [Текст]: дослідження /АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнографії ім. М.Т. Рильського. - Т. 3.: Кінець XIX - початок XX с. /Ред. колегія М. Загайкевич, А. Калениченко, Н. Семененко - К.: Наукова думка, 1990. – 424 с.
18. Історія української музики: в 6 т. [Текст]: дослідження /АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнографії ім. М.Т. Рильського. - Т. 4.: 1917 – 1941. /Ред. колегія Л. Пархоменко, О. Литвинова, Б. Фільц]. – К.: Наукова думка, 1992. – 616 с.
19. Історія української радянської музики. [Текст]: учб. посіб. /Редкол.: О. Зінкевич, І. Ляшенко та ін.]. – К.: Музична Україна, 1990. – 294 с.
20. Корній Л. Історія української музики: у 3 ч. [Текст]: дослідження /Л. Корній - Київ-Харків-Нью-Йорк, Вид-во М.П. Коць, 1998. – Ч. 2. Друга половина XVIII ст. – 388 с.
21. Корній Л. Історія української музики: у 3 ч. [Текст]: дослідження /Л. Корній – Київ-Харків-Нью-Йорк: Вид-во М.П. Коць, 1996. - Ч. 1 (від найдавніших часів до середини XVIII ст.). - 315 с.
22. Корній Л. Історія української музики: у 3 ч. [Текст]: дослідження /Л. Корній. – Київ-Харків-Нью-Йорк, Вид-во М. П. Коць. 2001. – Ч. 3. XIX ст. – 480 с.

10.2. Допоміжні джерела:

1. Корольок Н. Корифеї української хорової культури XX ст. [Текст]: монографія /Н. Корольок. – К.: Муз. Україна, 1994. – 288 с.
2. Митці України [Текст]: енцикл. довід. /Упоряд.: М.Г. Лабінський, В.С. Мурза; за ред. А.В. Кудрицького. - К.: «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана, 1992. - 846 с
3. Ольховський А. Нарис історії української музики [Текст]: монографія /А. Ольховський /Ред., вступ стаття, комент. Л. Корній. – К.: Музична Україна, 2003. – 512 с.
4. Оперные либретто [Текст]: довідник. – М.: Музыка, 1971. - 590 с.

5. Розповіді про композиторів [Текст]: навчальний посібник //Під ред. Я. Якуб'яка. - К.: Видавництво «Музична Україна», 1994. – 80 с.
6. Українська музична культура. [Текст]: навч. посібник /Л.О. Кияновська. – К.:ДМЦНЗКМ, 2002. – 178 с.
7. Цалай-Якименко О. Київська школа музики XVII ст. [Текст]: монографія – Київ; Львів; Полтава, 2002. – 512 с.
8. Юцевич Ю. Словарь музыкальных терминов [Текст]: словарь /Ю. Юцевич. - К.: «Музыкальная Украина», 1977. - 262с.
9. Архімович Л. М. Лисенко. Життя і творчість [Текст]: музикознавча праця /Л. Архімович, М. Гордійчук. – 3-є вид., доп. і перероб. – К. : Муз. Україна, 1992. – 256 с.
10. Бенч-Шокало О. Український хорівий спів: Актуалізація звичаєвої традиції [Текст]: навч. посіб. /О. Бенч-Шокало. – К.: Укр. світ, 2002. – 440 с.
11. Булат Т. О. Кошиць і народна пісня [Текст]: стаття /Т. Булат //Нар. творчість та етнографія. – 1966. – № 2. – С. 79.
12. Варунц В. Музыкальный неоклассицизм [Текст]: исторические очерки /В. Варунц. – М. : Музыка, 1988. – 80 с.
13. Василенко В. Наукова, освітня та видавнича діяльність української еміграції в Німеччині в 1945-1951 рр. [Текст]: стаття //Бористен. — 1998. — № 5. — С. 19.
14. Герасимова-Персидська Н. Характерні риси поліфонії М. Леонтовича [Текст]: стаття /Н. Герасимова-Персидська // Українська радянська музика. – К., 1962, вип. 2. – С. 129-152.
15. Грінченко М. Історія української музики. [Текст]: музикознавча праця /М. Грінченко - К.: Спілка, 1922. – 134 с.
16. Грінченко М. Українська народна інструментальна музика М. Грінченко. [Текст]: вибране / М. Грінченко /Упоряд. і ред. М. Гордійчука; АН УРСР; Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського. – К.: Держ. вид-во образотворчого мистецтва і музичної літ. УРСР, 1959. – С. 55–103.
17. Дилецкий Н. Идея грамматики музыкальной [Текст]: исследование /Н. Дилецкий //Публикация, перевод, исследование и комментарии В. Протопопова. – М.: Наука, 1979. – 561 с.
18. Ділецький М. Граматика музикальна. [Текст]: навч. посіб. /М. Ділецький; підг. до друку О.С. Цалай-Якименко. – К.: Б.в., 1970. – 109 с.
19. Залеський О. Українські музичні видавництва в Галичині [Текст]: стаття /О. Залеський // Музика. - К., 1927.-№1.-С. 65-67.
20. Зіньків І. Особливості регіонального опрацювання фольклору в обробках Миколи Колесси [Текст]: стаття /І. Зіньків, О. Шевчук //Записки наук. тов-ва ім. Т. Шевченка. - Т. ССХХVI. – Львів, 1993. – С. 130-151.

10.3. Інтернет-ресурси:

1. <http://nlib.org.ua>
2. <http://ru.wikipedia.org/>
3. <http://slovari.yandex.ru>
4. <http://vnotke.com>.
5. <http://www.liveinternet.ru>
6. <http://www.opera.com.ua/>
7. www.tarakanov.net